

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Микола ДИВАК

Микола Дивак 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»,
спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-наукова програма «Міжнародні економічні відносини»

Кафедра міжнародних економічних відносин

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	20	20	80	120	2
Заочна	1	2	20	10	90	120	2

Тернопіль 2024

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Україна в системі міжнародних економічних відносин»**

1. Опис дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин»

Дисципліна «Україна в системі міжнародних економічних відносин»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	галузь знань (шифр, найменування) 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни: дисципліна циклу спеціальної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність (шифр, найменування) 292 «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Лекції: <i>Денна – 20 год</i> <i>Заочна – 20 год</i> Практичні заняття: <i>Денна – 20 год</i> <i>Заочна – 10 год</i>
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: <i>Денна – 80 год</i> <i>Заочна – 90 год</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин» є ознайомлення з напрямками економізації зовнішньої політики України, формування компетентностей щодо її розробки та реалізації як на рівні держави, громад, так і бізнесу, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, визначення місця України у системі світогосподарських зв'язків, а також проведення наукових досліджень з цієї проблематики.

2.2. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Україна у системі світогосподарських зв'язків»

СК03. Здатність інтегрувати знання з різних галузей, застосовувати системний підхід та враховувати неекономічні аспекти при розв'язанні комплексних проблем міжнародної економічних відносин та проведенні досліджень.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері міжнародних економічних відносин, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК05. Здатність до формування наукового цілісного уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції,

європейської та євроатлантичної інтеграції.

2.3. Результати навчання:

РН04. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

РН10. Аналізувати та оцінювати стан і перспективи розвитку міжнародних економічних відносин на основі цілісного наукового уявлення про економічну єдність світу, ефективно застосовувати регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції.

3. Програма навчальної дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин»

Тема 1. Економізація зовнішньої політики держави як тренд розвитку дипломатії кінця ХХ –го та перших двадцяти років ХХ століття.

Історія становлення процесів економізації зовнішньої політики у зарубіжних країнах. Міжнародна конференція щодо відновлення світової фінансової системи (м. Генуя, 1922 рік) як початок офіційної економізації міжнародних відносин. Роль США у прискоренні процесів економізації зовнішньої політики. Сучасні зовнішньоекономічні політики розвинутих держав та держав, що розвиваються. Встановлення специфічних цілей, стратегій та заходів економізації зовнішньої політики для кожного з таких напрямків, як глобалізація, міжнародні організації; мистецтво, культура, спорт та туризм; наука та технологія; навколишнє середовище та морські справи; торгівля та інвестиції, а також, фінанси та розвиток. Економічна дипломатія в умовах глобалізації. Іноземний досвід в організації економічної дипломатії.

Тема 2 Сутність, правові засади, засоби реалізації зовнішньоекономічної політики України

Створення української моделі економічних інституцій зовнішньої політики. Використання адаптованих і традиційно близьких для нашої держави світових зразків, ефективної структури економічної дипломатії та її недержавних представництв. Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики». Сутність, цілі, засади й методи зовнішньоекономічної політики України. Ієрархічна система державних органів розробки та здійснення зовнішньоекономічної політики. Зміст пріоритетів і цілей зовнішньоекономічної політики в епоху глобалізації.

Сутнісні характеристики економізації зовнішньої політики України, етапи її становлення. Економічна складова зовнішньої політики держави та ефективна діяльність економічної дипломатії як вагомий внесок у розвиток економіки України, її національної безпеки. Проблема розмежування функцій провладних інституцій, насамперед що стосується повноважень адміністрації/офісу Президента та Міністерства закордонних справ. Збереження та вдосконалення загальної стратегії зовнішньої політики, укріплення її пріоритетних напрямів табазових принципів.

Тема 3. Співпраця України з ключовими суб'єктами світової політики при входженні в європейський та світовий політичний, економічний, культурний, інформаційний та безпековий простір.

Стратегія зовнішньоекономічної політики України на середньо- і довгострокову перспективу. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (1991 р.), Митний Кодекс України (2004 р.) в редакції 01.01.2021 р., Господарський Кодекс України (2003 р.); Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» (1997 р.), Закон України «Про національну безпеку України», а також Укази Президента і Постанови Кабінету Міністрів України і Національного Банку України щодо порядку укладення, реєстрації, обліку, розрахунків зовнішньоекономічних договорів. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. Значення СОТ в зовнішньоекономічній політиці України. Етапи і проблеми вступу України в СОТ. Співробітництво України з Світовим Банком. Головні напрями діяльності

Світового банку в Україні. Участь України в МВФ: невирішені проблеми. Мета надання кредитів, та координація співпраці з іншими донорами у розробці і впровадженні реформ в Україні.

Тема 4. Структурні складові зовнішньоекономічної політики України

Основні складові зовнішньоторговельної політики України, її головні завдання і напрями. Динаміка і структура зовнішньої торгівлі України впродовж часу незалежного розвитку. Фактори, що стримують розвиток зовнішньої торгівлі та фактори, які впливають на формування торговельної політики України (потреби економічного росту та розвитку, зовнішньоекономічне оточення, проблеми на зовнішніх ринках). Основні методи стимулювання експорту. Показники зовнішньої торгівлі та інструменти її здійснення. Український товарний класифікатор зовнішньоекономічної діяльності (УТКЗЕД). Протекціонізм, економічний егоїзм і лібералізація як державні засоби регулювання ЗЕД. Заходи щодо зменшення негативного сальдоу зовнішній торгівлі України. Митна, монетарна (грошово-кредитна), валютна політики, політика на міжнародних ринках капіталу та технологій, міграційна політика.

Тема 5. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики України у світі.

Пріоритетність європейського вектору зовнішньоекономічної політики України. Зовнішньоекономічна політика стосовно Росії та Білорусії (в умовах гібридної військової, інформаційної та економічної загроз). США стратегічний партнер України. Стратегічні напрями зовнішньоекономічної політики України щодо країн Латинської Америки. Чинники зацікавленості України в співпраці з регіоном. Негативні фактори, що сповільнюють динаміку взаємних стосунків. Визначення основних торговельних партнерів України: США, Канади, Мексики, Бразилії, Аргентини, Еквадору та ін. Заходи для зміцнення присутності України на ринках Латинської Америки. глобальної економічної політики. Основні напрями зовнішніх економічних зв'язків України з країнами Азії. Головні партнери: Китай, Індія, Туреччина, Тайвань, Індонезія та ін. Особливості зв'язків з Китаєм і Індією в галузі технологій. Програми і проблеми зростання співробітництва. Основні напрями зовнішньоекономічного співробітництва України і африканських країн. Відносини України з країнами Північної Африки. Головні партнери з країн Західної ті Південної Африки. Основні завдання та проблеми співпраці.

4. Структура вивчення дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин»

Назва теми	Кількість годин						Контрольні заходи
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота		
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
Тема 1. Економізація зовнішньої політики держави як тренд розвитку дипломатії кінця ХХ –го та перших двадцяти років ХХ століття	4	4	4	2	16	18	Дискусія
Тема 2. Сутність, правові засади, засоби реалізації зовнішньоекономічної політики України	4	4	4	2	16	18	Круглий стіл

Тема 3. Співпраця України з ключовими суб'єктами світової політики при входженні в європейський та світовий політичний, економічний, культурний, інформаційний та безпековий простір.	4	4	4	2	16	18	Дискусія
Тема 4. Структурні складові зовнішньоекономічної політики України в системі світогосподарських зв'язків	4	4	4	2	16	18	Презентація наукових есе
Тема 5. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики України у світі	4	4	4	2	16	18	Дискусія
Всього	20	20	20	10	80	90	

5. Теми практичних занять

№з/п	Тема	Години Денна/заочна
1.	<p>Тема 1. Економізація зовнішньої політики держави як тренд розвитку дипломатії кінця ХХ –го та перших двадцяти років ХХ століття.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сучасні зовнішньоекономічні політики розвинутих держав Сучасні зовнішньоекономічні політики країн, що розвиваються Роль США та Китаю у процесах економізації зовнішньої політики держав <p>Дискусія щодо процесів економізації міжнародної діяльності у світі та наслідки для України</p>	4/2

2	<p>Тема 2 Сутність, правові основи, засоби реалізації зовнішньоекономічної політики України (круглий стіл) Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення української моделі економічних інституцій зовнішньої політики. 2. Використання адаптованих і традиційно близьких для нашої держави світових зразків, ефективної структури економічної дипломатії та її недержавних представництв 3. Економічна складова зовнішньої політики держави та ефективна діяльність економічної дипломатії як вагомий внесок у розвиток економіки України, її національної безпеки. <p>Круглий стіл. Сутність, правові засади, засоби реалізації зовнішньоекономічної політики України</p>	4/2
3	<p>Тема 3. Співпраця України з ключовими суб'єктами світової політики при входженні в європейський та світовий політичний, економічний, культурний, інформаційний та безпековий простір. Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавча база зовнішньоекономічної діяльності України 2. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами- членами. 3. Значення СОТ в зовнішньоекономічній політиці України. Етапи і проблеми вступу України в СОТ. 4. Співробітництво України з Світовим Банком. Головні напрями діяльності Світового банку в Україні. 5. Участь України в МВФ: невирішені проблеми <p>Дискусія щодо співпраці України з ключовими суб'єктами світової політики</p>	4/2
4.	<p>Тема 4. Структурні складові зовнішньоекономічної політики України. Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динаміка і структура зовнішньої торгівлі України впродовж часу незалежного розвитку. Фактори, що стримують розвиток зовнішньої торгівлі та фактори, які впливають на формування торговельної політики України (потреби економічного росту та розвитку, зовнішньоекономічне оточення, проблеми на зовнішніх ринках). 2. Протекціонізм, економічний егоїзм і лібералізація як державні засоби регулювання ЗЕД. 3. Митна, монетарна (грошово-кредитна), валютна політика, політика на міжнародних ринках капіталу та технологій, міграційна політика <p>Презентація наукових есе</p>	4/2

5.	<p>Тема 5. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики України у світі (презентація результатів наукових досліджень)</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритетність європейського вектору зовнішньоекономічної політики України 2. Зовнішньоекономічна політика стосовно Росії та Білорусії (в умовах гібридної військової, інформаційної та економічної загрози). 3. США як стратегічний партнер України 4. Стратегічні напрями зовнішньоекономічної політики України щодо країн Латинської Америки 5. Основні напрями зовнішніх економічних зв'язків України з країнами Азії. Головні партнери: Китай, Індія, Туреччина, Тайвань, Індонезія та ін. 6. Особливості зв'язків з Китаєм і Індією в галузі технологій. 7. Співпраця з Африкою <p>Дискусія щодо реалізації основних напрямів зовнішньоекономічної політики України у світі</p>	4 /2
	Всього	20/10

6. Самостійна робота

№з/п	Тема
1.	<p>Тема 1. Економізація зовнішньої політики держави як тренд розвитку дипломатії кінця ХХ –го та перших двадцяти років ХХ століття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення процесів економізації зовнішніх політик у зарубіжних країнах. Міжнародна конференція щодо відновлення світової фінансової системи (м. Генуя, 1922 рік) як початок офіційної економізації міжнародних відносин. 2. Роль США у прискоренні процесів економізації зовнішньої політики. 3. Сучасні зовнішньоекономічні політики розвинутих держав та держав, що розвиваються. 4. Встановлення специфічних цілей, стратегій та заходів економізації зовнішньої політики для кожного з таких напрямків, як глобалізація, міжнародні організації; мистецтво, культура, спорт та туризм; наука та технологія; навколишнє середовище та морські справи; торгівля та інвестиції, а також, фінанси та розвиток. 5. Економічна дипломатія в умовах глобалізації. Іноземний досвід в організації економічної дипломатії.

2	<p>Тема 2 Сутність, правові основи, засоби реалізації зовнішньоекономічної політики України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення української моделі економічних інституцій зовнішньої політики 2. Сутнісні характеристики економізації зовнішньої політики України, етапи її становлення. 3. Проблема розмежування функцій провладних інституцій, насамперед що стосується повноважень адміністрації/офісу Президента та Міністерства закордонних справ 4. Збереження та вдосконалення загальної стратегії зовнішньої політики, укріплення її пріоритетних напрямів та базових принципів
3	<p>Тема 3. Співпраця України з ключовими суб'єктами світової політики при входженні в європейський та світовий політичний, економічний, культурний, інформаційний та безпековий простір.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія зовнішньоекономічної політики України на середньо- і довгострокову перспективу. 2. Співпраця України з ООН 3. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями 4. Співпраця України з СОТ 5. Співпраця України з НАТО
4	<p>Тема 4. Структурні складові зовнішньоекономічної політики України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні складові зовнішньоторговельної політики України, її головні завдання і напрями 2. Динаміка і структура зовнішньої торгівлі України впродовж часу незалежного розвитку 3. Показники зовнішньої торгівлі та інструменти її здійснення 4. Заходи щодо зменшення негативного сальдо у зовнішній торгівлі України. 5. Стимулювання експорту продукції з доданою вартістю
5.	<p>Тема 5. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики України у світі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішньоекономічна політика стосовно Росії та Білорусії (в умовах гібридної військової, інформаційної та економічної загрози) 2. Зовнішньоекономічна політика України та міжнародне партнерство на ринках зброї та військової техніки 3. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики України у всіх частинах світу

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- участь у дискусіях;
- виконання дослідження з проблем зовнішньоекономічної діяльності України
- участь у круглому столі
- письмовий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Україна в системі міжнародних економічних відносин» визначається за шкалою оцінювання:

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
30%	30%	40%
Поточне оцінювання	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 1-5	Підготовка та презентація дослідження (реферат, есе, презентація) на задану тему	Теоретична частина (3 питання по 20 балів) – макс. 60 балів Ситуаційне завдання – 40 балів

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно. з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Електронний варіант лекцій	1-5
2	PowerPoint презентації лекцій	1-5
3	Теми наукових досліджень	1-5

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. The US-China Trade War and Phase One Agreement. URL: <https://www.piie.com/sites/default/files/documents/wp21-2.pdf>
2. Trading for Development. In the age of Global Value Chains. A World Bank Group Report. URL: file:///C:/Users/1/Downloads/9781464814570%20(2).pdf
3. Українська призма: зовнішня політика 2015. К.: ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2016. 164 с.
4. Українська призма: зовнішня політика 2016. К.: ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2017. 204 с.
5. Українська призма: зовнішня політика 2017. К.: ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2018. 232 с.
6. Українська призма: зовнішня політика 2018. К.: ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2019. 258 с.
7. Українська призма: Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта.- Київ, 2020.- 390 с. http://library.fes.de/pdf_files/bueros/ukraine/16141.pdf

8. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки» від 27.12.2017р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-#Text>.
10. Танасійчук О. Економізація зовнішньої політики України залишається пріоритетом діяльності Міністерства закордонних справ. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/9344-ekonomizatsiya_zovnishnoii_politiki_ukraini_zalishatsya_prioritetom_diyalnosti_ministerstva_zakordonnih_sprav_16353.html
11. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
12. U.S. Department of the Treasury. Press Center. The Economic Component of Foreign Policy by John B. Taylor. URL: <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/po1061.aspx>
13. Шаров О. М. Іноземний досвід у галузі економізації зовнішньої політики. URL: <http://ufpa.org.ua/blog/3844>.
14. Котик Ю.В. Економізація зовнішньої політики незалежної України «ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ» 2020. №3. DOI 10.31558/2519-2949.2020.3.13
15. Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
16. Закон України «Про національну безпеку України» (2018 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
17. Господарський кодекс України із змінами та доповненнями № 2275-VIII від 06.02.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
18. Податковий кодекс України із змінами та доповненнями № 2530-VIII від 06.09.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
19. Цивільний кодекс України від 04.11.2018 р. № 2581-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
20. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник /О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 128).
21. Шупрудько Н.В. Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті зміцнення її економічної безпеки URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/156.pdf